

Information om lustgas

Till dig inom hälso- och sjukvården som möter ungdomar och unga vuxna

Allt fler ungdomar och unga vuxna använder lustgas som berusningsmedel. Det har skett en påtaglig ökning av antalet frågor till Giftinformationscentralen om lustgas som har använts i berusningssyfte, både från personal inom hälso- och sjukvården och från privatpersoner. Många tror att lustgas är ofarligt, men det stämmer inte. Den som använder lustgas i berusningssyfte riskerar allvarliga skador på nervsystemet och hjärnan.

Om lustgas

Information till dig inom hälso- och sjukvården som möter ungdomar och unga vuxna

Var säljs lustgas?

Icke-medicinsk lustgas finns till försäljning i butiker och på nätet. Det finns ingen åldersgräns och lustgas är inte förbjudet. Regeringen har tillsatt en utredning om hur lagstiftningen ska se ut gällande reglering av icke-medicinsk lustgas.

Vad är lustgas?

Lustgas används bland annat för smärtlindring vid operationer och smärtsamma ingrepp, ofta inom förlossningsvården. Icke-medicinsk lustgas används som drivgas, huvudsakligen i gräddsifoner.

Hur används lustgas som berusningsmedel?

Gasen inhaleras ofta direkt från patronen/tuben eller genom att fylla en ballong med lustgasen och sedan andas in från ballongen. När lustgas inhaleras direkt från gastuber eller ballonger får personen i sig koncentrerad gas. Detta skiljer sig från den gas som används inom vården – den är utblandad med syrgas och ges av utbildad vårdpersonal som kontrollerar mängden och styrkan.

Akuta effekter av lustgasanvändning

- Kortvarig medvetandepåverkan orsakad av berusning som t ex kan leda till falltrauma.
- Köldskador i mun och svalg med blåsor, smärtor och svårigheter att svälja är en relativt vanlig orsak till att söka sjukvård. Det förekommer också allvarligare fall med större esofagus- och trachealskador som krävt intensivvård. Köldskador sker framför allt vid inandning av lustgas direkt från gastub.
- Det är mycket ovanligt med uttalad syrebrist med cirkulationspåverkan och medvetandeförlust. Det förekommer så gott som endast vid användning av slutet andningssystem (till exempel mask kopplad till en gastub).

Effekter av regelbunden användning

- Lustgas förändrar koboltatomen i vitamin B12 så att vitaminet tappar sin funktion. Det är en irreversibel process, vilket innebär att det enda sättet att få tillbaka funktionen är att ersätta skadat B12 med nytt. Det är viktigt att förstå att när B12 mäts i blodet så mäts en totalmängd, dvs både funktionellt och icke-funktionellt (förändrat) B12. B12-konc är alltså en osäker metod för att utvärdera lustgasanvändning.
- Upprepad användning (dagligen eller flera gånger i veckan under veckor/månader) ger symtom som till största delen beror på funktionell B12-brist.
- Neuropatier orsakade av demyelinisering är den vanligaste komplikationen. Domningar i händer och fötter, nedsatt vibrationssinne, påverkad proprioception samt nedsatt kraft och motorik är vanliga symtom. I uttalade fall kan patienten vara oförmögen att gå eller utföra basala sysslor.

- Psykiatriska komplikationer i form av ångest, depression, psykos eller kognitiv nedsättning liknande demens är vanligt förekommande.
- Tromboemboliska komplikationer i form av lungembolisering, artärembolier eller stroke förekommer, men är mer ovanligt. Risken för detta ökar vid förhöjd koncentration av P-homocystein, >60 mmol/L.
- Vid omfattande användning förekommer benmärgspåverkan med anemi, trombocytopeni eller neutropeni.

Diagnostik

Noggrann neurologisk och psykiatrisk bedömning av patienten. Om det finns uttalade neurologiska symtom kan bilddiagnostik (MRT – magnetisk resonanstomografi) behövas. Provtagning rekommenderas med S-kobalamin (B12) och P-homocystein. S-folat, S-Metylmalonat och blodstatus rekommenderas också initialt.

Ett förhöjt P-homocysteinvärde som sjunker snabbt (inom dagar) efter att lustgasbruket upphört och patienten fått B12 är ett starkt diagnostiskt tecken på skadligt bruk av lustgas. P-homocystein >60 mmol/L ska föranleda inläggning på sjukhus.

Vilken behandling gäller?

Vid komplikationer till regelbunden användning av lustgas är den enskilt viktigaste åtgärden att patienten framgent helt avstår från ytterligare lustgasanvändning. Dessutom bör behandling med höga doser vitamin B12 sättas in. Vid höga P-homocysteinvärden (>60 mmol/L) rekommenderas blodförtunnande läkemedel tills normala värden uppnåtts.

Läs mer om provtagning, behandling och toxicitet på Giftinformationscentralens webbplats.

LÄS
MER

Kontakta Giftinformationscentralen för mer information

Mer information finns hos Giftinformationscentralen på 010-456 67 00 eller giftinformation.se/lakare/substanser/lustgas/

